

levens aparte katholieke organisaties wenselijk waren, werd door dat Episcopaat geen moment betwijfeld; niet met een drang tot vernieuwing ging het verzet van het Episcopaat gepaard, maar met een drang tot behoud.¹

Titus Brandsma

Wil men het beleid van het Episcopaat ten aanzien van de gelijkschakelingspogingen van de bezetter (want *die* moesten afgeweerd worden!) in één formule samenvatten, dan zou deze aldus kunnen luiden: katholieke instellingen moesten onbezoedeld blijven en dus desnoods prijsgegeven worden maar daarbij dienden de existenties en de levens van individuele katholieken zo min mogelijk in gevaar gebracht te worden. Het was vaak een hele opgave, die twee doelstellingen met elkaar te verzoenen en misschien is zulks het Episcopaat op geen terrein moeilijker gevallen dan op dat van de katholieke pers. Wij wezen er al op dat mgr. de Jong in het mandement naar aanleiding van de gelijkschakeling van het Rooms-katholiek Werkliedenverbond, dat begin augustus '41 in alle kerken voorgelezen werd, geschreven had, 'dat men nauwelijks meer van katholieke couranten kan spreken.' Bij *De Tijd* had men toen de publikatie willen staken maar dat was door de bisschoppen niet wenselijk geacht. Zij zagen liever dat katholieken een katholieke krant lezen al was zijn inhoud ook in veel opzichten 'fout', dan dat die katholieken, na de opheffing van hun krant, hun toevlucht zouden nemen tot een niet-katholiek dagblad; daarnaast vreesden zij dat het, als men de bedrijfsinstallaties dier katholieke kranten aan de vijand overliet, buitengewoon moeilijk zou zijn, later opnieuw een katholieke pers op te bouwen. Uit dit beleid vloeide voort dat men veel door de vingers zag. Dat was een groot deel van de provinciale katholieke pers hoogst welkom; met name in de directiesfeer was men er bereid tot vèrgaande concessies als men daar de bladen mee kon 'redden'.

Die directies waren het, en niet de redacties, die beslissen moesten of men 'foute' advertenties die aangeboden werden, aanvaardden of weigeren moest.

¹ Toen alle katholieke sportverenigingen in augustus '42 gedwongen werden, zich bij neutrale bonden aan te sluiten, werd hun door het Episcopaat gelast, hun activiteit te staken. Alleen voor de voetbal- en atletiekverenigingen werd een uitzondering gemaakt omdat die nu eenmaal sinds de zomer van '40 in een algemeen verband opgenomen waren. Het was een duidelijke vingerwijziging naar de toekomst dat de geestelijke adviseurs van die voetbal- en atletiekverenigingen 'de raad kregen om de junioren langzamerhand aan de gemengde competitie-wedstrijden te onttrekken.' (a.v., p. 83)